

UNIVERSITAT DE BARCELONA

DUODA. CENTRE DE RECERCA DE DONES

MÀSTER LA POLÍTICA DE LES DONES 2022-2023

La pràctica de l'escriptura de la diferència sexual

Tutora: María-Milagros Rivera Garretas

COS MEU, EL MÓN

Alba Ramos Martín

Setembre, 2023

COS MEU, EL MÓN¹

INICI DE CICLE

He anat a la recerca d'un sentit veritable perquè no podia fer altra cosa; tot eren contrasentits que em desmembraven l'ànimacorporal. Buscava un sentit que la meua vida diària em digués, que em naixés dins el cos i es teixís amorosament en el defora, que me'n fes part, i que pogués sentir només aixecant una mica la mirada i en cada gest i en cada flor.

Em va passar per primera vegada de ben petita, i ja mai més ha marxat la sensació que se'm va crear a dins. Solia pensar en el meu pare i la meua mare, i en el que contenien les seves vides; llavors anava més enrere: pensava en els meus avis i les meves àvies i quines havien sigut les seves històries; i encara anava més enrere: en els meus besavis i les meves besàvies: llocs per on havien passat o gestos que potser havien fet; i aquí m'aturava. I m'ho sentia recórrer per dins la pell. Llavors, volia anar encara més enrere, i anava més enrere, i més enrere, i més enrere, i més enrere fins que era tan enrere que em fascinava que fos impossible arribar-hi, i aquí, de cop: una forta sensació d'infinnit que m'omplia el cos de misteri i la vida se'm feia un miracle. I el miracle estava en tot el que màgicament havia hagut de passar perquè jo fos viva en aquell lloc i aquell temps, i en el fet que jo estigués veient el que veia, sentint el que sentia i pensant en el que pensava. I el miracle me'l sentia dins del cos, que m'agafava per estimar-lo molt i tot, de tanta que era la sorpresa que descobria en ell. I el miracle estava en absolutament tot: en la paret de pedra seca que tenia davant i que havia vist els homes i les dones fer-se velles, en els boscos de davant de casa meua que guardaven les memòries de plaers, dolors i cançons de totes les èpoques, en els rius, que venien de lluny, sempre nous i sempre antics; tot era cor de miracle. Que bèstia la vida, que em desborda tota, en tots els temps i llocs i formes i sentits.

Aquest és el sentit que buscava: el que em diu que la vida tota, tal com és, és un miracle. I l'he trobat en el meu cos que l'he trobat en la natura. Assaboreixo en mi les paraules d'Antonietta Potente que diuen: “Es importante empezar por el cuerpo porque es la puerta

¹ Per al títol d'aquest treball he reescrit en clau pròpia un vers del poemari *Cor meu, el món* (Proa, 1999) de Jordi Sarsanedas.

de entrada al sentir de la tierra y del cosmos”². No sabria dir quina ve primer, venen juntes, en relació íntima i profunda: el cos i la natura, quan venen per dir aquest sentit, venen juntes. La naturalesa em ve amb el cos per la via de l’instint, de la matèria elemental, que hi ha albergada en la carn. La carn conté la pulsio de vida. I venen juntes perquè el nostre cos és naturalesa. I venen juntes perquè es creen en relació estreta, i neixen i creixen en la relació³. Sentir el moviment de la natura en el meu cos em fa sentir el meu cos – ànimacorporal– eixamplat fins a ella i dins d’ella, habitada per ella i l’univers. I és aquí on la relació es fa íntima. I és aquí on ja no puc ignorar més –perquè és tanta l’evidència del sentir– la grandesa del meu cos de dona i el fet que és significatiu: és el punt de partida per trobar i donar sentit a tot el que visc. El meu cos custodia el ritme de la natura, m’ho diu la lluna que em viu dins; em recorda constantment que soc natura. És en la mesura que nego el meu ritme intern –començant per la menstruació, contingut en altres cicles més grans que el cos també viu, com el cicle solar de les estacions, els septennis, etc.– i la ciclicitat que ens porta, que m’allunyo de la natura i la nego.

² POTENTE, Antonietta. *Entervista ad Antonietta Potente*. Femminismo ed ecologia. Per amore del mondo. Diotima: Ed. 18. 2022.

³ ZAMBONI, Chiara. (2021) “Naturaleza y trazos de divino”. Dins de *La naturalesa es declara sobrenatural*. núm.62, Revista d’Estudis de la Diferència Sexual. Duoda. Recerca de dones. Universitat de Barcelona. p. 58.

Ets un cos que ve d'un arbre.
I és només quan enfoneses l'arrel
que les fulles s'abeuren del cel.
Em diràs que no saps com
no saps per què,
que hi ha una nit
i una serp
i un queixal,
i una fulla que cau.
Que tot se t'engoleix,
perquè la terra és una boca
—fosca fosca i dentegada—
que et devora cada alè.

Però no.
Jo et diré que al pit
hi tens un forat etern com l'aigua
que batega respirant
i llepa amb els seus contorns
una sang immemorial.
Que només has de deixar
que giri, de baix a dalt, en espiral.

LLUNA MINVANT - TERRA - TARDOR.

Quan t'has desfet de tot, quan serpentejant sobre la terra, t'has tret tota la pell morta que se t'havia arrapat al cos sense que tu ho sabessis, pell morta que surava en l'aire des de temps immemorials, des de sangs memorials, que ja no recorda el seu origen ni el cos d'on es va desprendre, però ara és en tu; quan has fet *Tabula rasa*⁴ d'alguna paraula o gest, mirada o estrebada de l'ànima, quan ha caigut, doncs, pedaç a pedaç perquè és lent i fa mal, de cop apareix l'únic que és real: el teu cos bategant. I ara què, et preguntes.

Dic: ara començo el descens, l'enfonsament cap al que no puc veure, però hi és⁵, i ens governa i ens impulsa des del profund. La sang que em baixa sàviament i silenciosa cap a l'úter, la pelvis i els peus, el contacte més íntim amb la terra, tan íntim que és fet de terra; la saba que fa el camí de retorn a la terra per quedar-se a les arrels i adormir-se en

⁴ Barbara Verzini, en l'assignatura *Tabula Rasa* del Màster en Estudis de la Diferència sexual, va percebre que el neutre se'm colava per l'obligació de ser un bon alumne, és a dir, seguir el camí marcat, eliminant, així, la meua diferència i plaer de ser dona.

⁵ KANEKO, Misuzu. (2019) *Estrellas y dientes de león*. Dins *El alma de las flores*. España: Satori Ediciones.

elles, que s'hi està bé, aquí, deixant-me caure que és deixant-me morir al que ja no em viu, ara que tot al defora perd la forma i l'energia i fa fred i jo puc quedar-me dins i contenir-me tota, jo. Els sentits es giren endins, volen sentir altrament: només el batec vibrant dels tambors del cos que queden protegits de la piuladissa de fora; el cor que s'amaga dins la carn per fer ressonar una respiració de cova, més fonda que abans.

Llavors, el cos s'abat i diries que es va morint a poc a poc amb l'arribada del fred i les pluges, però no, només vol morir vivint en el ventre d'una mare per preparar-se i viure més i viure nou quan torni a néixer. Perquè ara només vol una nova quietud i, en la quietud, absorbir una nova saviesa. I és que desfullant-me he perdut part del saber que m'era àrid. Que em cal tornar a l'origen per recordar que ho soc, d'origen, que potser m'he perdut i confós i perdut i confós entre tantes pells altres i em cal recuperar la matèria sagnant original que soc. Tornar a l'humus, remoure'l amb les mans del cor, fer-me petita, humil, horitzontal, sense saber, només travessada pel nom de l'arrel viva. Baixar a l'arrel, i besar-la fins a dalt⁶. És aquí on descendeixo, i caic. Ho sento en el meu cos: es fa més sensible, em dol, alenteix el seu ritme, se'm fa present endins: demana aturar-se, fer un repòs i assentar la vida en la cavitat de mi mateixa. Diries que tot decau: les flors, les fulles, les tiges, les mans, els llavis i els ulls decauen i es destenyeixen i agafen el color del groc i el roig, del lent i de la clivella, i agafen el ritme decadent del sol ponent. Els dies s'acurten per deixar lloc a una llum que s'enfosqueix. Però tot fa olor a sotabosc; que és la vida fent-se pel dessota. Tot es prepara per minvar i conservar-se només en matèria radical. I és que ara és moment de fer-se arrel i estrènyer la vida ferotge entre els fils que es cusen a la terra i baixen, i baixen cada cop més: tot s'abuida del que no és viu per conservar-se en pinyol contingut d'impuls vital, d'instint primordial, en l'interior de la terra.

A la tardor, quan les plantes comencen a assecar-se perquè s'han esgotat de tant donar i els fruits són cada vegada més petits i menys saborosos, tot va a la terra, tot emprèn el camí de retorn. Semblaria que és el final, i sí, i també és pur inici: tot comença a aturar-se i el que queda és una terra nua; és el millor moment per nodrir-la i fer-la nodriment, emmarcar-la, tirar els fems i les plantes compostades i que durant l'hivern el fred ho retengui tot a dins, calent, i no deixi sortir res fora i es faci carn de terra. Justament a la tardor, quan la terra es prepara per l'hivern, irradia amunt una força molt important per al

⁶ KAUR, Rupí. (2018) *El sol i les seves flors*. Barcelona: Empúries.

creixement de la vida al defora. És un moment cabdal, el cicle que comença i la vida que en ell naixerà s'arrelen en aquest instant que s'atura en el descens, que encara és promesa i que es guarda en l'interior de la matriu.

Dic més: ara començo el descens cap a la terra i sento: la terra és receptora. És antena receptora del miracle⁷. Capta l'energia del cosmos, fa la seva màgia i la transforma en energia que podem incorporar. Ens en fa do. Li dona forma i crea l'aliment per l'ànimacorporal. La terra ens dona perquè ella ha rebut la vida en el seu interior, i allarga el seu pit cap a nosaltres, que som ella mateixa, i en bevem la saba. Tot el que es crea a la Terra, ha passat per la terra i ha rebut d'ella l'aliment. Per això és matèria maternal: rep la vida dins seu, ens conté, cuida i nodreix. Només cal mirar les muntanyes i els boscos i els horts per sentir la seva força incondicional. I només cal sentir-la sota els nostres peus: que ens acull, que ens sosté i que hi confiem per saber-la sempre abraçant-nos horitzontalment i des de baix, disponible, que hi és sempre, que d'ella agafem el primer impuls per iniciar el camí.

Vull saber on és aquesta terra dins meu, perquè me la sé dins, tant, que soc jo dins d'ella. Quan toco el meu cos toco la terra. Quan sento el meu cos beso la terra. I em faig més part d'ella, em desplego. Quan toco el cos d'un altre, toco la terra, i ens fem més part d'ella, ens despleguem. El miracle és que això està sent sempre. És la meva carn femenina, diria, la carn creada d'una l'arrel que ve de lluny. I més, molt més antiga aquesta arrel, una arrel insondable, que s'abisma en el temps i poua l'amor del més fons.

La terra en mi és la meva carn femenina, sí, i allò que m'ha acollit la vida: la meva família i casa meva: el meu poble, les muntanyes que veig cada dia. La terra en mi és el meu cos de dona i la meva mare i la meva àvia i el seu poble. I el meu desig de terra, de cuidar-la i estimar-la, s'embranca des d'elles. Per això el sento en tot el meu cos. La meva terra és l'olor de camp de blat segat a la riba del riu Duero sota la llum rogenca del sol que es pon; i jo que la vull retenir dins, aquesta olor, que m'ho inundi tot.

La meva mare i la meva àvia van créixer cuidant i treballant la terra i vivint la seva duresa; els era un amor i un gest natural, i també un dolor natural. La meva àvia sempre deia a la meva mare i la meva tieta: "hijas, que vosotras no tengáis que vivir del trabajo de la tierra, que no tengáis que arrodillarvos cada día". Els ho deia perquè no és fàcil estar subjecta al cicle de la terra, a les seves morts i naixements i als seus embats inesperats, perquè en

⁷ MÉNDEZ, Concha. (1936). Niño y sombras.

sentia el pes i l'acorrallament. Perquè el cos se li vinculava cap a la terra i no en sentia el plaer. Desconec quina era la seva veritable relació amb la terra, però sé que ella volia sortir d'aquella vida. La meva àvia sabia escriure i li agradava llegir. Però era la pubilla d'una família rural pobra i les arrels la van retenir, la terra la va retenir, tenia l'obligació de quedar-se i fer funcionar la vida com ho havien fet les generacions anteriors. El seu desig va quedar contingut dins seu, l'arrel va devorar la llavor, que no va poder brotar. Quan la meva tieta –la germana gran de la meva mare– tenia 10 anys, la mestra del poble va demanar als meus avis que la portessin a la capital perquè seguís els estudis, perquè li reconeixia el plaer i l'interès per les lletres. El meu avi n'era molt reticent, era una pèrdua de diners i temps, i s'haurien quedat sense una força treballadora menys. No obstant, la meva àvia va insistir molt i finalment va poder estudiar fora. S'hi va estar 4 anys fins que el meu avi va decidir que ja no volia pagar més els estudis i, davant la perspectiva de tornar al poble –una perspectiva aterridora per la meva tieta–, va decidir marxar a Barcelona a casa de la germana de la meva àvia per treballar i seguir estudiant. Dos anys més tard, la va seguir la meva mare. Durant aquests dos anys, les cartes que s'escriuien la meva mare i la meva tieta eren plenes de nostàlgia i, alhora, d'il·lusió i impaciència: marxar del poble era una alliberació. Al cap de cinc anys la meva mare se'n va anar de Barcelona a viure a un poble del Pirineu i, el que al principi va sentir com un retorn al tancament de la vida, després va ser un redescobriment de la seva naturalesa i les seves arrels. Va venir junt: ser mare i tornar a la vida rural d'una manera més pròpia, més lliure i sentint-ne el plaer. Va venir junt: sentir el cos femení creador de vida i l'amor a la terra que sosté la seva vida. Va reviure i resignificar la vida rural dins la seva matriu, el seu desig ja no estava ofegat per l'arrel. La llavor del seu desig va renéixer. Crec que el cos plètòric de vida ha fet de pont entre l'opressió i la llibertat; i així el desig de viure pròpiament va poder circular a través de la meva mare, i ara el tinc entre les mans. I el vull viure plenament amb el meu cos de dona.

Així, alguna llavor d'amor femení s'havia hagut d'arrecerar viva en la meva àvia, ja que la meva mare l'ha rebut i l'ha transformat a partir d'ella mateixa: l'ha alliberat del pes de la necessitat i s'hi ha instal·lat el desig. Com si la seva relació amb la terra s'hagués curat. Però no del tot. Hi ha el plaer, jo el sento, però algun lligam encara l'estira fort. Quan jo vaig deixar de treballar a l'institut per dedicar-me al treball de la terra, la meva mare va sentir que estava fent un pas enrere: vaig sortir del camí marcat –des de petita que volia ser mestre perquè m'agradava i m'agrada, però no així, no en neutre– i van aparèixer pors

i la incertesa perquè de cop jo era estranya: i ara què, què faig amb aquest desig, que me'l sento cremar dins i ja no puc ignorar-lo més, que m'ha vingut d'abans, però és ara que em bateja entre les mans.

Però no només era estimar la terra: era també estimar la terra del meu cos femení; el meu cos-terra. I sentir això em va fer una estrebada brutal a l'ànimacorporal. Encara no sabia què podia estimar, només intuïa que em podia viure diferent, que tot podia ser diferent. I aquesta sensació era molt aclaparadora i estranya dins meu, també poderosa, un curtcircuit de tota la meva sang. L'amor va venir després, amb el fred fora la finestra, i el buit i la solitud. I és que intuïa la màgia de viure'm el cos i la meva sexualitat femenina i viure la natura, juntament, inseparablement, recíprocament⁸. A la llavor li havien de caure encara moltes pells i fulles. Per tant, també he hagut d'alliberar i resignificar la llavor dins meu; i és que crec que a cada cos que neix li correspon fer-ho des del més profund, perquè la relació amb la natura sigui íntima i sense màcula⁹, verge, encarnada.

El dia a dia de la meva mare és estimar i cuidar la vida creada: cuidar-nos, a mi i la meva germana, la família, la casa, l'hort, el poble. Ho veig quan anem a l'hort, les dues juntes, i parlem i riem i ens movem harmònicament mentre treballem, cadascuna a la seva manera. Evoco, llavors, el mite de Deméter i Persèfone¹⁰, les deesses de l'agricultura, i penso, és clar, només pot ser així: que el cultiu de la vida neixi i es transmeti en l'amor d'una mare i una filla, d'una planta al seu fruit que dona la llavor, i passi cíclicament per la vida i es faci infinita. La terra neix i s'expandeix en l'amor, com el meu cos i el seu desig. A la meva mare li veig l'alegria i el plaer corporals de fer-ho, malgrat el cansament. I veig una força en ella que surt d'estar fent allò que li és propi, ja no com una necessitat, sinó com un desig natural del cos. Això que sé viu en la meva mare, també m'ho ha donat a mi; jo ho he rebut a la sang i ara desitjo fer-ho carn, cor, matriu, mans i ulls i llavis en mi i a partir de mi: que tota la meva vida estigui tocada per l'amor a la naturalesa. Que tota la meva vida sigui una pregària a la terra. Descendir a l'arrel m'ha obert tot el cos al meu desig original: estimar el meu cos de dona, que és estimar la terra, que és estimar la vida tota.

⁸ POTENTE, Antonietta. *Entrevista ad Antonietta Potente*. Femminismo ed ecologia. Per amore del mondo. Diotima: Ed. 18. 2022.

⁹ RIVERA Garretas, María-Milagros (2020). *El placer femenino es clitorico*. Verona i Madrid: A mano.

¹⁰ LÓPEZ Matarín, Encarnación. (2021) "Las hijas de Core y los tres reinos". Dins de *La naturaleza es declara sobrenatural*. núm.62, Revista d'Estudis de la Diferència Sexual. Duoda. Recerca de dones. Universitat de Barcelona. p. 80.

Avui pujarà la marea
fins al meu pit solitari, i
negarà tot el vell món que duc a dins.
Els ulls no em serviran per veure-hi,
i ho voldré ruixar tot
amb la pluja fosca que em desborda el costellam
-font salada.

Ressonarà dins el meu ventre
el prec de la medusa
que s'allara en mi:
i és elèctrica, i és vibrant, sagnant.
Després d'abismar-se'm el buit
ha remorejat l'estremiment,
-serpent amunt, rabent, rabiüt-
de la llavor que es mou,
de la llavor que sent.
I m'he mogut, i he sentit,
i el món m'ha entrat a dins.

LLUNA NOVA - AIGUA - HIVERN

El cos que es desfulla que es despulla. Quan t'has desfet de la pell morta i has deixat el buit de l'úter al ras de la lluna i les estrelles, apareix, forta, l'arrel. I la ferida de ser arrel i la llavor que en ella reneix. Desig de vida que vols viure enmig de vida que vol viure, i que el cos de dona viu en plaer.

He sentit la intempèrie dels boscos, de la nit descarnada, del fred tallant d'una casa buida. He volgut dormir dins la soca d'una alzina fins la primavera següent, que la seva saba s'endugués la meva sang riu avall. He cridat i no m'ha respost ni l'eco dels núvols, només una pluja salada que em venia dedins, d'un pou abandonat i oblidat. He plorat la nuesa dels carrers que em porten a tu. Per què estic tan sola, quan m'he perdut pels corriols salvatges d'aquest món. He plorat més: he plorat la meva veu que només trobava l'eco d'un forat dins meu per escoltar-la. I així, errant, he tocat el meu cos movent-se al compàs de la marea que em rebia sense fi, incondicionalment.

Entra, tu, en la nit de lluna nova. Cloure's: i el misteri advé sense previ avís, de cop, brusc; adés, suau. Confon no veure-hi amb els ulls, que és tot fosc aquí, i s'hi ha de veure des d'un altre lloc del cos, nou. Confon perdre les referències i els sentits per uns altres sentits que tot just es deixondeixen i es troben inesperadament desperts; que és el morir dels sentits de sempre per renéixer a uns altres sentits més grans, més encarnats i més profunds, quan surtin de la matriu enfora, després. Però, de moment, la mort, i tot el que no sé.

Si la mires, i sents l'hivern, és, diria, una mort de superfície, d'allò que s'ha quedat als confins de la terra, al límit de l'aridesa, a punt d'abismar-se pel fred i el gel, mentre les forces totes es replegaven ventre endins. Jo no veig què passa dins la terra quan arriba la neu. Però la sento. I és que mentre a fora tot sembla que ha caigut en un somni etern, sento que sota els meus peus circula una força, que vibra i batega. És una força continguda, molt forta, tancada en ella mateixa, que cristal·litza endins tot l'univers.

Però ara dic que em quedo encara que faci mal. Perquè fa mal; fa mal que tot trontolli per fora, que tot perdi la forma reconeixible, i de dins sentir una vibració desconeguda. O és que tu l'has sentida, la teva vibració? Fa un mal real al cos, d'animal que es mou ferotgement i perdut dins de l'úter i no troba la sortida, potser perquè no és meu ni soc jo. O potser és més meu i soc més jo que qualsevol altra cosa d'aquest món, però vull i no vull, i inevitablement vull. Diries que és l'animal-llavor, i sí, li ha arribat la remor de la mar subterrània i s'hi ha abeurat, ja no hi ha marxa enrere. Animal, què reclames; el mal és un prec: treu-me d'aquí que no puc més, que la terra i l'aigua em bullen dins, que em devoro i m'esgarrinxo i embogeixo si no visc més enllà d'aquesta pell. Altres vegades fa el mal d'un peixet de riu tranquil; és un prec suau que deixa una treva, que només diu estic aquí i s'arrauleix a dins cansat i abatut, i diu que potser demà, que avui ja no cal.

Del prec en surt un eco que canta –sinó clama– el camí del plaer; per sortir, per curar, per tocar la veritat i la vida fonda del cos de l'ànima, cal abans que la llavor senti. Ara ho sé. I ara soc un desig petit petit que vol sortir. Però perquè la meua nuesa no sigui el desert del somni etern, ai!, he d'anar a la recerca del meu moviment marí: i nedar dins les aigües primigènies que m'impulsen i em desperten, jo, desig. Però la foscor, què, desconeguda, trèmula, aquosa.

Et diré més, encara que no ho vulguis saber, que tot neix en les profunditats d'una foscor. Has de passar per aquí per ser cos. Tu, que no la vols perquè dol molt, et diré que contínuament vius milers de morts mudes dins teu: la mort de les teves cèl·lules, la mort

dels teus ovaris, la mort dels teus segons, la mort de les teves idees i patrons, la mort de les teves relacions, la mort de les teves memòries mortes. Morir és abuidar-se perquè entri el que és nou, més gran, de més enllà de mi, altre. I noves cèl·lules, nous ovaris, nous segons, noves idees i patrons, noves relacions, noves memòries vives, després. I sí, el mal de la tristesa que ve arrapada bestialment a la mort¹¹. Però espera't, queda't aquí, que si dius que sí a aquest sentir tan teu, tan fet de matèria fosca d'entranya: la bretxa, i uau!, vindrà el plaer de l'infinit.

D'una tardor vinc. Jo em sentia el cos tancat, el cor tancat, la boca tancada. Jo em sentia tancada dins d'una segona pell que tancava la meua pell infinita. Jo: la rigidesa. Jo: la petitesa. Jo: l'estretor. Jo: la neutralitat. Però, l'hivern: la solitud on es fa eco el prec de tot el cos, que és impossible ignorar-te. Tot ha caigut en el descens. I una alenada, tímida. I una veu: més ampla. I un estremiment, sentir: de baix a dalt, rabiüt, en espiral, que em desvetlla que soc una dona, que a l'úter hi continc un desig-llavor desbordant de vida, que tinc un moviment viu, fèrtil, aiguós, com dir com l'aigua com la medusa. I no ho sabia; no sabia que el camí era el del cos, que estava aquí mateix, ni més lluny ni més a prop, aquí mateix. I m'he descobert altra, nova, més meua, ballant dins l'aigua del meu desig. I és aquí, sí, és aquesta la llavor del plaer que s'obre.

I és hivern i, de moment, tot passa endins, tot és encara moviment d'amor intern que es replega i es rebrega i s'entrega a si mateix. Aquí ve l'aturada pacient de fora, la hivernació, el ja sí, però encara no, perquè et queda recordar alguna cosa radical que permeti el desplegament silent d'aquesta llavor en la confiança¹². I és que cal moure's i lliurar-se a aquesta foscor, sense entendre res, sense saber res.

Has de saber que aquí dins recuperes l'aigua de la memòria de l'origen de la vida. I es fa aigua amb la teua aigua, i és inesgotable, i te la beus infinitament cada vegada que escoltes la vibració del teu úter. Quan et mous viva, ella t'oneja dins. És aquella que a vegades et puja inesperada fins als ulls, te'ls nega perquè hi miris a través i la deixis sortir fora. Que ella vol sortir, que ella brolla incansable. Que ella i jo. Abans hi anaves, a les palpentes, ara hi ets, i et cal sentir i estirar tant com puguis d'aquest cordó umbilical, per no quedar-te penjant del buit aeri. La memòria de l'origen de la vida és dins el teu cos, sempre,

¹¹ RILKE, Rainer Maria. (2014) *Cartes a un jove poeta*. Barcelona: Labutxaca. p. 61.

¹² ZAMBONI, Chiara. (2021) "Naturaleza y trazos de divino". Dins de *La naturaleza es declara sobrenatural*. núm.62, Revista d'Estudis de la Diferència Sexual. Duoda. Recerca de dones. Universitat de Barcelona. p. 54.

eternament. I és ella qui et porta el plaer circular de ser un cos de dona. I és ella qui et porta el miracle. Malgrat la confusió i el dolor. Malgrat tot el que pugui ser un malgrat, imagina't la bretxa que pots obrir, tu, llavor-desig, que has tocat amb la teva pell la memòria de l'origen.

La llavor és la promesa fecunda del que ja soc dins: plaer de ser cos de dona. Es pot sentir, quan s'activa amb l'aigua i l'escalfor de la terra, la seva fressa xiuxiuejar el que ja és dins: que és tot un univers. Me'l porta: té, aquí tens el món, només l'has de rebre. I ara, entrega'l.

Que si clamo al cel
—que si clamo!—,
la sang se'm qualla dins
i hi ha el perill de no sortir,
mai més.

Que si crido a l'alba
—que si crido!—,
el foc em crema la clivella
i és el brot
que m'obre el cos
que és ple de verd i em verdeja l'ànima.
I l'esclat
de la passió
que és tot tan fort
tot tan bestial
tot tan brutal
—lloba devoradora de la mort—
que és viu i amunt.

LLUNA CREIXENT - FOC - PRIMAVERA

Ha plogut sota la lluna d'hivern, i ara plou sota el sol de primavera. Ha plogut fora la terra i ha plogut dins la terra, i la llavor s'ha mogut, remogut, estremit, dins la closca del plaer: ah, aquí, és això, i ho ha sigut sempre. Per això, ella s'ha despertat a l'alba d'una lluna creixent. Cos meu, cap a on surto ara.

No em trobava la força a cap part del meu cos, ni ulls, ni boca ni mans ni pelvis; no me la sabia, no me la sentia. I no puc i no sé i no faig, i què, incansablement, des del ventre, tancat, barrat. El cos se'm desmembrava sota la falç del no, de l'objectivació i d'una neutralitat que se m'escolava per les esclatxes de no saber-me la força del cos de dona. Però he descendit a la terra i, sota la seva protecció materna, he begut del càntir de l'aigua primera. He sentit arrelar en mi el batec del meu desig-llavor i he recuperat les ones de mar meves vingudes d'una marea més gran, antiga, i ara ja pot sortir: en espiral a munt,

l'impuls del foc, l'alçament del brot, allò que serà flor; on ets? on ets?, on ets?, i cap resposta no s'alci de la terra llevat d'una flor¹³.

És primavera. El dia despunta i fa olor de vida que fa brotar el verd per tot. I és lent el creixement de la llavor enfora perquè és tant el que ha d'esclatar des de dins! Mira, com el brot es deixa orientar per la nova saba de la primavera, que es mou dins les seves arrels: ell només pot restar receptiu a si mateix, i pujar i rebre i pujar més, que ja hi és tot, dins seu. En la foscor de la llavor s'ha gestat la seva respiració palpitant i la seva forma natural. No la veus? La primavera en cada bri d'herba, el pas que va del blanc esmorteït al verd d'esclat, del que dorm al que desperta i despunta, la promesa de l'hivern que es compleix a poc a poc. A les plantes, després de la terra i les pluges, els ha calgut el foc del sol per desvetllar-se enfora, que el sol els entrés dins la pell i les despertés. Surten al seu ritme, com si sentissin dins seu el cant dels moixons que les reclama. No totes surten. No és per totes, aquest cant, i no són totes les que venen de l'hivern.

Només et puc dir que m'impresiona: cada arbre, cada planta, cada flor, sap el que necessita per ser i acull l'aliment en la mesura justa. Sinó defalleix, per massa o massa poc, el cos de cada planta no pot ignorar ni neutralitzar la carència o l'excés –així com fem nosaltres–, n'és molt sensible; sap la mesura de la matèria que li és vida, és ella mateixa, inseparablement, la viu de manera absoluta en totes les seves cèl·lules. Quan la miro, hi ha alguna cosa en la natura que m'ensenya a sentir el que és just dins meu, que me'l diu el cos, la justícia de donar i rebre el que és necessari en cada alè¹⁴. I ara vull el que és just per mi, natural i portar-ho al defora, fer-ho brotar: que cada segon de vida em permeti acurtar la distància entre mi i la natura, que la meva vida passi per sentir-la a ella. Com? –pregunto als brots. Que estimar-la porti una escolta, una celebració i un gest del cos en relació.

Mira! I mirant, sentiràs que és tan gran el misteri de cada arrel que ara s'ofereix en brot! Allà on miris tot és verd; el verd ha reverdit amb el foc i la natura sembla tan alegre sota el sol. Entremig, jo que sento en el meu cos la força del que reneix i creix, que vol més i més i ampliar-se, ser més el que ja és, més verd, reverdir entre aquest verd; la sento en els meus braços que a còpia de sembrar i plantar l'han presa dins d'ells; la sento en el meu

¹³ SAMPERE, Màrius. (2002) *Les imminències*.

¹⁴ POTENTE, Antonietta. *Intervista ad Antonietta Potente*. Femminismo ed ecologia. Per amore del mondo. Diotima: Ed. 18. 2022. Antonietta Potente afirma que els pobles que es mantenen més a prop de la terra n'han fet d'això un coneixement i un valor.

ventre, que s'enforteix al replegar-se sobre la terra i sentir-se el cos viu i sentir-se dins la confiança d'un sí al desig d'estimar tot el que veu, tot el que sent, tot el que vol. Sento la força que és pura passió i la cridaria tota sota la llum de la lluna creixent. I no és passió això que sent la planta que vol més vida i més vida i més amunt i més gran? Que està moguda per una màgia salvatge que no puc capir, que em supera, que em desborda, que em fa anar al no-res del pensament del pensament, no hi arribo, és pur misteri.

És una evidència del sentir: tot és rítmic. La vida està travessada pel batec d'uns tambors custodiats al centre de la terra:

Sí, fes-te

tot tu tot tany, tot fulla, tot tu flor,
tot tu tot fruit, tot moviment d'amor,
per tal d'entendre. I canta.¹⁵

De l'arrel a la flor, tot creix, que balla, al so del glatir del seu foc.

Ho entens, ara? Quan m'he mirat nua i m'he vist nua, rabiosament nua i sola, he sigut tota una, discontinua, i la natura regirant-se'm dins, rítmicament: he pogut reconèixer la meva forma femenina, el meu moviment desvetllant-se, els meus llavis, el meu sentir massa, la meva vibració interna, les meves paraules, el meu tancament i la meva obertura suau, lenta, petita. I he dit que sí, més fort que abans, ja no ha sigut un xiuxiueig ni un prec, ja ni un reclam; he cridat el meu nom i ha vingut tot el meu cos sota la llum de l'alba.

Vaig néixer dona i ara renaixo dona. Filla d'una dona. Neta d'una dona. I el que durant uns anys –uns anys que han sigut uns segles, meus i no meus, de moltes abans– he sentit com una diferència estranya, furiosament rara, que no trobava un medi on reconèixer-se ni autoritzar-se, com un més difícil que no volia perquè em dolia veure-m'hi un forat negre malgirbat, incomprensible, estret, malalt, viscut gairebé com una injustícia dels ulls negres del cel, oh, per què jo, que era un altre d'un altre d'un altre i així m'allunyava més i més i més d'alguna cosa recta i falsa...; ara em fascina. Tu, que no comprenies de quina matèria rara grisa estaves feta, perquè havies sentit i havies vist i t'havien dit que així com tu no, que t'estrenyia la gola, com una corda que s'endureix i es tensa, gira que gira, i també el fetge i els llavis i l'arrel. El plaer difós en l'aire no és plaer, no sé què és. Tu,

¹⁵ COMADIRA, Narcís. (1995) *Les plantes*. Dins d'*Usdefruit*.

que clamaves al cel l'obertura de la terra i et tornava una terra àrida, desolada, impròpia; perquè havia de ser la teva, només la teva. Tu, quan ja no podies més, vas decidir baixar a l'obscuritat d'un pinyol d'ametlla i vas renéixer en lluna creixent, mel als llavis, i ella et va ensenyar què és el foc, on és, quina veu té, com canta; i la ràbia que plora i el tancament indomable de només voler-te tota a tu mateixa, plena, serpent, redona, sense desmembraments fantasmes ni ulls saquejadors. Ara entens que tot era necessari, que el món només es deixa obrir així. Albada, ara he trobat la flama desclosa, custodiada dins del meu úter, tendra i salvatge, que em crema tota a dins i és foc de vida.

I ara puc dir-te que el que era intuïció en la tardor, ara és pura fascinació que em puja des de baix: que el plaer, que és més que plaer: força vital, generadora, passió. Que quan dic que el meu cos de dona i la natura m'han vingut juntes, i les sento juntes, fortament, uau!, passionalment i bèstia; els sents? Els tambors del foc del teu melic. La pulsio dins, tot el que hi ha contingut, és d'una màgia profunda i viva, que sempre hi ha sigut, que és pertot i jo la sento dins i fora. Tot, és un sentir de la pell nua, i, en el fons, tot és diferent. Em crema el desig de fer-ho diferent; que vull més vida pertot. Ja, ara. Del brot, la flor.

El desig, la visió

Ella surt de l'estable
amb un cubell a la mà
i un cabrit al costat –li parla.
Quan alça la mirada,
tota ella queda embadalida:
la borda robusta,
els geranis en flor,
el camp fins a l'horitzó
l'òliba adormida en un racó,
i el sol que ho tenyeix tot de dolç.
Bon dia –fa una veu.
Bon dia –en fa una altra més enllà.

És a l'inspirar l'alba
que el món li ha entrat pel cor,
s'ha trobat una rosa oberta
i curulla de sorpresa
ara li viu dins:
em faig pregària.

LLUNA PLENA - AIRE - ESTIU

I encara més a munt. I encara més enfora. Plenament. Vola, ara, dins la llum de lluna plena. Que la veritat del teu cos nu aflori sobre la pell, se't faci pell, vestit de roses. No veus com es va desvetllant en tu, pètal a pètal, pètal a pètal, la saviesa que arrela en un desig d'amor? Que és tan evident, que els teus ulls són pura sorpresa, i t'esclata tot enfora i ho vols dins: és imparable el fet de la creació.

A l'estiu, quan la mirada s'alça i bat les ales veu que el que s'havia barallat amb la foscor ara s'ha fet fruit i flor, que coronen els camps i els boscos perquè la visió es nodreixi del més viu del cicle viscut. En el cos és innegable: la vida és ofrena.

És moment de collida: collir el fruit que s'ha gestat dins la foscor. La planta ofereix, el bosc ofereix, el cos ofereix tot el que ha rebut i creat dins. I a fora és tot tan viu! Mira: com la mà trèmula s'acosta impacient a l'alçada de la branca i és un préssec madur curull de mel i de groc i de bell, que porta les pluges passades, la terra adormida i la dolçor del

sol, i l'omple tota, com omple l'ànimacorporal en la mossegada. Que ara tot és gest d'agraïment que demana ser gaudit amb els sentits plens.

Sé que la saps: l'abundància que et sobrevola pertot. I és en aquest préssec i en la mà i en el ventre. I també hi ha la sequera, sí, i la calor asfixiant, això també, potser a causa de massa i d'excés. Però l'abundància... que només l'has de col·lapsar en el teu cos i a raig et baixa, en cascada brutal: ara que ja has fet un buit per mossegar-la, deixa que l'amor et ragi els llavis¹⁶.

La plenitud que sento ara és la de la rosa tímida que amb confiança es va obrint: venia de la foscor de la ferida clivellada, però misteriosament he sentit la veu del seu cant en l'aire lunar i m'he sorprès de ser ella qui cantava, que la lluna plena em vivia dins i jo no ho sabia. No ho sabia! I ara vull més: perfumar la bellesa que m'abraça; oferir-me, ser-hi part, i embrancar-m'hi tota, radicalment. Jo ho veig; la vida al defora està impacient per trenar-se amb tot el que és viu: està oberta per ser sentida. I jo la vull sentir tant... Llavors, apareixes tu, que t'has fet pas per entre la boscúria.

Així, que una altra cosa saps: que tot s'ha creat en relació perquè és així com creix la natura i com creix la veritat i el plaer del cos de dona; del meu cos. És allò necessari, i suficient¹⁷, i diria més: és l'abundant, és per tot. I és que és impressionant com inimaginables relacions convergeixen en el meu cos, i en tu, i en tot, i es creen i es descreen i és l'amor el que s'enfila per l'entremig. I quan cal, cauen. I jo vull que la meva pell sigui porosa, també a tu, al desconegut, al nou, a ell.

Jo tenia una imatge borrosa i un vers humil que eren un desig petit i quiet dins del meu cor, que estava sempre per allí, cantant en alguna pedra o xemeneia o flor. I ara que he arribat a l'estiu, ja em són camí de vida. Que vaig cap allí, amb tot el que soc, perquè ja no es pot quedar més en el marge de mi mateixa, encara que no sàpiga quines són les parades, cruïlles i giravolts, si hi ha terra pantanosa o és camí ral, senzill i planer. Però ja s'ha creat dins meu i ara només l'he de recórrer des de la confiança del meu cos arrelat, joiós, fort i savi; la confiança que em dona el creixement de la natura –vida tota– dins seu.

¹⁶ MARÇAL, Maria-Mercè (1973-1976) *Cau de llunes*. Aquest poema de Maria-Mercè Marçal, per mi és pura lluna plena.

¹⁷ JOURDAN, Clara. A l'assignatura *La política del simbòlic* del Màster en Política de les dones, Duoda, 2023. Escriu: “Y reconocer que la relación, además de ser lo necesario, es lo suficiente. No hace falta nada más.”

Fins i tot sense saber, que la meva pell sigui porosa i dolça i s'obri

a tu. I balla.

FINAL DE CICLE

Final de cicle que és un inici de cicle i la continuació d'un cicle més gran. És així, en ciclicitat, com la vida dibuixa una espiral. Una espiral que és una rosa, curulla de misteri i mestra del plaer de ser un cos de dona i de viure'l plenament, des dels racons més foscos on neixen els pètals fins al perfum més intens i saborós¹⁸. Aquest cicle l'he viscut com l'inici del descobriment de mi mateixa: de la potència del meu cos femení. I ara només puc restar oberta i fascinada als seus misteris.

Diria que el cicle que he viscut aquest any està dins d'un cicle més gran. És una sensació que he viscut tot l'any, que em trobava en un moment de caiguda de pilars importants i de camí a la gestació. Sí, tot aquest meu cicle és dins d'una tardor. I és que tot just començo a sentir com es trenen el meu cos, la terra i la vida i penso en tot el que ha hagut de caure perquè això fos possible i intueixo la grandesa d'aquesta relació tan íntima, que tot és important i tot s'ha de custodiar.

El miracle és que això està sent sempre dins meu. I dins teu.

¹⁸ Agraeixo a Encarnación López unes paraules plenes de veritat que m'omplen el sentir de bellesa quan porto la rosa al meu present: "la rosa tiene una abertura muy compleja y metamorfosis maravillosa, hemos de ser humildes cuando hablamos de ella porque ella es la maestra". Agraeixo tot l'amor i dedicació que ha posat ella en el meu camí d'escriptura d'aquest treball. Les roses creixen acompanyades d'altres roses.

Annex: Poemes

Cor meu, el món

Voldria mirar, mirar més fort,
lligar aquests arbres,
aquells arbres que fugen,
el cel, les ones, més fort.
Lligar-me amb la llum i les pedres,
l'enorme pedra de la llum.
Res no em mira prou, però.
Mira i no em veu.
I què es desfibra,
el món o jo, mirall?
Llindar de comiat,
potser somriure.
Despreniment. Desistiment.
La mà que diu adéu,
que prem i amolla.
La gràcia d'un dia clar,
certa, punyent, però
pàl·lida sense remei.
Se'm queda enrere,
a baix i enrere.
Cor meu, el món,
no puc vestir-te de mirades!
Jo sóc això
que miro i se m'escapa.

Jordi Sarsanedas (*Cor meu, el món*)

Estrellas y dientes de león

En la profundidad del cielo azul,
como guijarros en el mar,
sumergidas hasta que llega la oscuridad,
están las estrellas, invisibles a la luz del día.
Aunque no puedes verlas, están ahí.
Incluso las cosas que no se ven, están ahí.

Dientes de león marchitos, ya sin pétalos,
escondidos en las grietas de los azulejos,
esperan en silencio la llegada de la primavera
y sus raíces fuertes no se ven.

Aunque no puedes verlas, están ahí.
Incluso las cosas que no se ven, están ahí.

Misuzu Kaneko (*El alma de las flores*)

Per guarir-te
has
d'arribar
a l'arrel
de la ferida
i besar-la fins a dalt.
Rupi Kaur (*El sol i les seves flors*)

Fuerzas ocultas me sostienen,
un apoyo invisible en cada brazo.
No creáis que estas fuerzas
son para mí un descanso.
Yo soy la vida en lucha de cada hora y de cada paso.
Yo soy la fuerza de mí misma,
la antena receptora del milagro.
Yo soy la vida sin remedio.
Mi muerte no será sino un colapso;
porque después de muerta seguiré viviendo,
nadie sabe hasta dónde ni hasta cuándo.
Concha Méndez (*Niño y sombras*)

Mai no arribarà la fi del món
si et recordo la veu
i sigui recordada
la meva veu després, i molt més tard
encara, la memòria fidel,
conjurant la tenebra i els enterraments,
arrenqui del silenci les imperceptibles
preguntes dels ulls cecs: on ets? on ets?,
on ets?, i cap resposta
no s'alci de la terra llevat d'una flor.
Màrius Sampere (*Les imminències*)

Les plantes

Moviment d'amor
el creixement de les plantes, la lenta
confiança de la llavor, l'obscur
destí de l'arrel, la fugaç
meravella de la flor, el fúlgid
esclat del fruit. Mira't
aquest tany, per exemple, aprèn-te
el seu paper de suport, la seva
disponibilitat conductora. Té,
aquesta fulla respira i anuncia
la flor que t'ofereix
tendresa i passió, el pol·len
pel trafegueig -ai joventut-
de la fertilitat. Espera
fer-te fruit amb el fruit, tornar-te
tot tu tot fruit. Accepta
fer-te dolç, esberlar-te,
caure i passar
per la humiliació
de podrir-te, de perdre't
tot perquè la llavor que congries
sigui llavor
d'altres tany, d'altres flors, d'altres fruits.
Sí, fes-te
tot tu tot tany, tot fulla, tot tu flor,
tot tu tot fruit, tot moviment d'amor,
per tal d'entendre. I canta.

Narcís Comadira (*Usdefruit*)

Company, mosseguem la vida!
Que l'amor ens ragui els llavis:
Farem un pacte de sang
quan la lluna plena s'ablami!

Farem un pacte de sang,
una conjura de ràbia
que ens faci estalvis del seny
que ens té la soga filada!

Company, mosseguem la vida
sota la lluna granada.

Maria-Mercè Marçal (*Cau de llunes*)

Bibliografia

COMADIRA, Narcís. (1995) *Les plantes*. Dins d'*Usdefruit*.

KANEKO, Misuzu. (2019) *Estrellas y dientes de león*. Dins d'*El alma de las flores*. España: Satori Ediciones.

KAUR, Rupí. (2018) *El sol i les seves flors*. Barcelona: Empúries.

MARÇAL, Maria-Mercè (1973-1976) *Cau de llunes*.

MÉNDEZ, Concha. (1936). Niño y sombras.

LÓPEZ Matarín, Encarnación. (2021) “Las hijas de Core y los tres reinos”. Dins de *La naturaleza es declara sobrenatural*. núm.62, Revista d'Estudis de la Diferència Sexual. Duoda. Recerca de dones. Universitat de Barcelona.

LÓPEZ Matarín, Encarnación. (2016) *Relaciones y prácticas que cambian la realidad alimenticia. Una aproximación desde la antropología ecologista y feminista*. Universidad Complutense de Madrid.

POTENTE, Antonietta. *Intervista ad Antonietta Potente*. Femminismo ed ecologia. Per amore del mondo. Diotima: Ed. 18. 2022.

POTENTE, Antonietta. (2021) “Mi alma corporal es como una cierva que tiene sed”. Dins de *La naturaleza es declara sobrenatural*. núm.62, Revista d'Estudis de la Diferència Sexual. Duoda. Recerca de dones. Universitat de Barcelona.

RILKE, Rainer Maria. (2014) *Cartes a un jove poeta*. Barcelona: Labutxaca.

RIVERA Garretas, María-Milagros (2020). *El placer femenino es clitorico*. Verona i Madrid: A mano, Edición independiente.

SAMPERE, Màrius. (2002) *Les imminències*.

ZAMBONI, Chiara. (2021) “Naturaleza y trazos de divino”. Dins de *La naturaleza es declara sobrenatural*. núm.62, Revista d'Estudis de la Diferència Sexual. Duoda. Recerca de dones. Universitat de Barcelona.